

Fem länder i arabvärlden - Irak, Jordanien, Libanon, Palestina och Syrien



Demografi, historia, samhälle

Arabvärlden består av 22 länder i Sydvästra Asien och Nordafrika med 430 miljoner invånare: Algeriet, Bahrain, Djibouti, Egypten, Förenade Arabemiraten, Irak, Jemen, Jordanien, Komorerna, Kuwait, Libanon, Libyen, Marocko, Mauretanien, Oman, Palestina, Qatar, Saudiarabien, Somalia, Sudan, Syrien och Tunisien. Här bor armenier, kurder, berber och över 300 miljoner araber. Termen "arab" är kulturell och språklig och syftar till de som talar arabiska som sitt första språk. Det finns inte "en" arabisk kultur eller ett arabiskt samhälle utan arabvärlden består av en rik mångfald av olika samhällen, kulturer och grupper samt religiösa, etniska, språkliga och samfund. De flesta araber är muslimer, men det finns också miljoner kristna och tusentals judiska araber. Av de som bor i arabvärlden är en tredjedel mellan 15–24 år. Vi fokuserar här på Irak och Levanten (Jordanien, Libanon, Palestina och Syrien) då statistik visar att de flesta araber i Sverige kommer ifrån dessa länder.

Levanten användes förr som ett samlingsnamn för länder omkring östra Medelhavet bortom Italien och inkluderar även Balkanländerna. I en mer exakt förklaring till Levanten räknas endast de asiatiska kustländerna i östra Medelhavet, alltså det område som idag motsvaras av Jordanien, Libanon, Palestina och Syrien. Levanten var centrum för de första civilisationerna, då kustregionen i östra Medelhavet från Egypten i söder till Syrien i norr var korsningen mellan olika folk och kulturer. Från denna viktiga handelsregion började grundläggande sociala och ekonomiska förändringar sprida sig över Mellanöstern och Medelhavet och lämnade efter sig ett rikt arv av unika materiella spår. Efter första världskriget såg sig "levantinerna" alltmer tillhöra enskilda stater, men invånarna tillhör fortfarande en kulturellt enhetlig region med gemensamt språk, historia och nära familjeband.

Irak

Irak ligger i västra Asien och gränsar till Turkiet i norr, Syrien i nordväst, Jordanien i väst, Saudiarabien i sydväst, Kuwait i söder samt Iran. Irak består av bergiga landskap i den norra delen och öken i de västra delarna av landet. I södra Irak ligger landets två största floder, Eufrat och Tigris, och området mellan dem är historiskt fertilt (Mesopotanien, tvåflodslandet). Landet har en liten havskust vid Persiska viken. Huvudstad är Bagdad. Irak är till ytan lite mindre än Sverige och antal invånare är nära 40 miljoner. Iraks befolkning utgörs av 75-80 procent araber. Den andra större etniska gruppen, kurder, utgör 15-20 procent och lever i nordöstra delen av landet. Mindre grupper är armenier, perser, turkmener, och assyrier som utgör ca 5 %. Islam är officiell religion och majoriteten av irakierna är muslimer. Irak har sen länge varit ett jordbruksland, men i modern tid domineras landets ekonomi av oljeresurserna som utgör 95 procent av landets utrikeshandel.

Jordanien

Jordanien ligger i mellanöstern och gränsar i nordost till Irak, i norr till Syrien, i söder och öster till Saudiarabien och med en liten kust vid Röda havet och Akabaviken. I väster utgörs landet mest av höglandområden och i öster torra ökenplatåer. Jordaniens huvudstad är Amman. Landet är till ytan lite mindre än Island och har nästan 10 miljoner invånare, varav många är flyktingar. Majoriteten av befolkningen är araber och ungefär 60 procent är palestinier. Statsreligionen är islam och mer än 90 procent är muslimer, men författningen garanterar religionsfrihet. Jordanien har lyckats uppnå ett större välstånd än många andra stater i Mellanöstern, trots brist på naturtillgångar, jordbruksmark och vatten. Jordanien har en fördel på grund av sitt läge som knutpunkt för handeln mellan Mellanöstern och Europa.

Libanon

Libanon ligger i mellanöstern och delar gränsar med Syrien i norr och öster och i väster gränsar landet mot Medelhavet. Libanon har många höga berg. De två bergskedjorna Libanon och Antilibanon har båda toppar vid på ungefär tre tusen meter som är snötäckta från december till maj. Landet har ett medelhavsklimat med varma, torra somrar och milda, fuktiga vintrar. Landet har en befolkning på nästan 7 miljoner invånare och är tätbefolkat. Huvudstad är Beirut. Över 90 procent av befolkningen är araber. Cirka 60 procent av befolkning är muslimer och 40 procent är kristna, De största muslimska grupperna är shiamuslimer, sunnimuslimer och druser. Bland kristna är den maronitiska inriktningen och den grekisk-ortodoxa de största grupperna. Libanon har sedan gammalt en ställning som handelsmetropol i regionen. På grund av krigen i landet och i grannländer är Libanon nu ett av de mest skuldsatta länder i världen med hög arbetslöshet.

Palestina

Med Palestina av idag avses den arabiska stat som nämns i FN:s generalförsamlings så kallade delningsresolution från 1947. Den arabiska staten skulle bestå av Östra Jerusalem, Västbanken och Gazaremsan. Gazaremsan är en kustslätt med torra områden och stora delar av landskapet täcks av sand. Västbanken ligger öster om Jerusalem och väster samt norr om Döda havet och utgörs delvis av bergstrakter. Huvudstad är Ramallah norr om Jerusalem. Landet har en liten area och befolkningen beräknas vara cirka 5 miljoner. Palestinierna är araber, talar arabiska och är till större del muslimer. Enligt palestinska grundläggande lagar är islam den officiella religionen och andra religioner ska respekteras. I de palestinskt styrda områdena odlas grönsaker, citrusfrukter och oliver. Konflikten med Israel har dock haft en negativ påverkan på både produktion och handel. De bibliska platserna öster om Jerusalem och Betlehem på Västbanken är uppskattade turistområden.

Syrien

Syrien i västra Asien gränsar till Libanon i väst, Turkiet i norr, Irak i öst och Jordanien i syd. Syrien har varit centrum för en av världens äldsta civilisationer. Huvudstad är Damaskus och det inkluderar till störst del av slätter och berg (som sprider sig över 75 procent av landet.) Mellersta delen av landet består av fjällandskap och slätt, mellan det halvtorra ökenområdet i sydöst och det fuktiga kustområdet i väst. Landet har en yta nästan lika stor som Götaland och Svealand tillsammans och ungefär 22 miljoner invånare, varav 94 procent araber och 4 procent kurder. 88 procent av invånarna är muslimer, med 58 procent sunniter och 30 procent andra islamska riktningar, och 12 procent är kristna. Syrien är sekulärt och har ingen statsreligion. Landet hade före det aktuella inbördeskriget en relativt flersidig ekonomi med ett välutvecklat jordbruk, goda naturresurser samt starka traditioner inom handel och affärsliv. De viktigaste exportvarorna i Syrien har länge varit petroleumprodukter och olja, vilka utgjort större del av exportinkomsterna. Andra exportinkomster kom från jordbruket i form av grönsaker, frukt och bomull. Kriget 2011 har minskat Syriens förmåga och möjlighet att bedriva handel med resterande världen.

Migration

Antalet arabiska invandrare i Europa är ungefär 6 370 000, varav 250 000 är från Irak, 150 000 är från Jordanien, 700 000 är från Libanon, 700 000 är från Palestina och 350 000 är från Syrien. Mellan 2000 och 2019 migrerade många människor, till följd av krig, från Irak och Levanten till Sverige – 190 000 från Syrien, 146 000 från Irak, 28 000 från Libanon, 8000 från Palestina och 5000 från Jordanien.

Händelser i arabvärlden som orsakat stor invandring till Europa är den palestinska utvandringen 1948, libanesiska inbördeskriget, första och andra Irakkriget, libyska inbördeskriget samt syriska inbördeskriget. 2015 var den största arabiska invandringen i Europas historia när tusentals människor behövde fly från Irak och Syrien.

Språk

Arabiska är bland de fem största språken i världen. Språket använder sig av arabiska alfabetet. Den moderna informella arabiskan används muntligt och skriftligt i formella sammanhang. Den klassiska arabiskan är för islam ett kulturspråk som den klassiska litteraturen yttras med. På grund av arabiskans stora geografiska utspridning och dess roll i islam och kultur har språket haft visst inflytande på andra språk.

De 22 länder där arabiska är officiellt språk är Irak (co-officiellt språk med kurdiska), Egypten, Jordanien, Libanon, Palestina, och Sudan (tillsammans med engelska), Mauretanien och Somalia (tillsammans med somaliska), Algeriet, Libyen, Marocko och Tunisien (tillsammans med berbiska), Komoreerna (tillsammans med komoriska och franska), Djibouti (tillsammans med franska), Bahrain, Förenade Arabemiraten, Jemen, Kuwait, Oman, Qatar, Syrien och Saudiarabien.

Arabiskan är uppdelat i över 27 dialekter. De kan delas in i fem huvudgrenar, arabiska halvön, som används på den arabiska halvön – arabiska i Nildalen (som inkluderar egyptiska, saudiarabiska, sudanesisk och chadisk arabisk), arabiska från den fruktbara halvmånen (som inkluderar Bedawi), Levantarabiska, i rakiska arabiska och norra Mesopotamien arabiska, Magharbi arabiska (som inkluderar de dialekter som används i Mauretanien, Marocko, Libyen, Algeriet och Tunisien). Araber som har olika dialekter från olika arabiska länder brukar använda formell arabiska för att kommunicera.

Kultur/Religion

Ramadan består av de 29-30 dagar då muslimer fastar från solen går upp tills den går ner. Under fastan äter man inte och dricker inte heller vatten. Om man är gravid, sjuk, diabetiker, äldre eller menstruerar är fasta förbjudet. Om man bor i norr är dagarna långa och då kan man följa fastetider i närmaste huvudstad.

Eid al-fitr kallas den årliga fastebrytande högtid som kommer direkt efter ramadan. Alla muslimer firar Eid al-fitr, även de som inte följer religionens alla påbud. Eid-dagen inleds i Irak med att äta frukost gjord på grädde från buffelmjök med honung och bröd. I Levanten och Irak slaktas ibland lamm och det bakas speciella dadelfyllda kakor (mamol). Alla i familjen brukar samlas och tillbringa den hela första dagen tillsammans, bjuda varandra på baklava och kakor fyllda med dadlar, pistasch och valnötter (mamol). Även Eid al-adha firas årligen och inträffar 70 dagar efter Eid al-fitr och firas på samma sätt som i Eid al-fitr.

Kristna fastar också men i samband med påsk. Fastan börjar 40 dagar före påsk och men man fastar inte på söndagar.